

Η θρησκευτική και πολιτική οργάνωση των Ελλήνων

Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ και ο ΚΛΗΡΟΣ

Ο Σουλτάνος παραχωρεί
προνόμια στον Πατριάρχη
Γεννάδιο Σχολάριο

Σύμφωνα με τον ισλαμικό νόμο, οι ορθόδοξοι χριστιανοί των κατακτημένων περιοχών αποτελούσαν **επίσημα αναγνωρισμένη θρησκευτική ομάδα**. Ο Πατριάρχης δεν ήταν μόνο θρησκευτικός ηγέτης, αλλά αποφάσιζε και για πολλές από τις καθημερινές υποθέσεις του χριστιανικού πληθυσμού. Έδρα του Πατριαρχείου ήταν η συνοικία "**Φανάρι**" στην Κωνσταντινούπολη, που σύντομα έγινε το θρησκευτικό και διοικητικό κέντρο όλων των Ελλήνων. Ο Πατριάρχης απέκτησε μεγάλη δύναμη και έδινε λόγο μόνο στον Σουλτάνο.

Δεν είχε την ίδια άποψη για την σκλαβιά όλη η εκκλησία: Κάποιο μέρος της θεωρούσε την τουρκική κατάκτηση ως τιμωρία από τον Θεό. Υπήρχαν βέβαια και οι άλλοι ιεράρχες, που αγωνίζονταν μαζί με τους σκλαβωμένους Έλληνες να αποτινάξουν τον τουρκικό ζυγό.

ΟΙ ΦΑΝΑΡΙΩΤΕΣ

Παλιοί αριστοκράτες της Κωνσταντινούπολης αλλά και άλλοι άνθρωποι που με τα χρόνια πλούτισαν από το εμπόριο, έμεναν στο Φανάρι, γύρω από το Πατριαρχείο. Αυτοί αποτέλεσαν την **ανώτερη κοινωνική τάξη** της Οθωμανικής αυτοκρατορίας.

Οι **Φαναριώτες** ήταν μορφωμένοι, ήξεραν ξένες γλώσσες και γι' αυτόν τον λόγο είχαν κατακτήσει σημαντικά αξιώματα μέσα στο οθωμανικό κράτος.

Πολλοί Φαναριώτες είχαν διακριθεί ως διερμηνείς της οθωμανικής κυβέρνησης ή ηγεμόνες των βαλκανικών περιοχών.

Μολονότι κάποιοι από αυτούς είχαν βοηθήσει στον απελευθερωτικό αγώνα των Ελλήνων, εν τούτοις οι περισσότεροι από όσους συμμετείχαν στην Επανάσταση είχαν στον νου τους να καταλάβουν θέσεις εξουσίας στο ελληνικό κράτος που θα δημιουργείτο μετά την απελευθέρωση.

Το Φανάρι

ΠΡΟΕΣΤΟΙ, ΔΗΜΟΓΕΡΟΝΤΕΣ, ΚΟΤΖΑΜΠΑΣΗΔΕΣ

Κοτζάμπασης

Οι Τούρκοι δεν ενδιαφέρονταν για τις καθημερινές υποθέσεις των υπόδουλων πληθυσμών. Έτσι, είχαν αφήσει τους τοπικούς άρχοντες (δημογέροντες, προεστούς, κλπ.) να επιλύουν εκείνοι τα καθημερινά προβλήματα των ραγιάδων.

Τους προεστούς των χωριών τους είχαν ορίσει επίσης ως υπευθύνους και για την συλλογή των φόρων.

Για την ακρίβεια, το κράτος αποφάσιζε για το ύψος του φόρου που θα πλήρωνε η κάθε περιοχή, και οι προεστοί υπολόγιζαν το ποσό που αναλογούσε σε κάθε κάτοικο.

Λόγω αυτής της εξουσίας, οι τοπικοί άρχοντες απέκτησαν μεγάλη δύναμη, την οποία οι περισσότεροι την χρησιμοποιούσαν για προσωπικό τους όφελος. Γι' αυτό και συνήθως ήταν μισητοί στον λαό.

Από το σχολικό βιβλίο:

1. Διαβάζουμε από τις «Πηγές» (σελ. 38 - Πηγή 2) λίγες πληροφορίες για τους δημογέροντες.
2. Διαβάζουμε στην «Ματιά στο παρελθόν» (σελ. 38) πληροφορίες για έναν σημαντικό πατριάρχη, τον Κύριλλο Λούκαρη (ο οποίος επαναλειτούργησε την Πατριαρχική Σχολή της Κωνσταντινούπολης η οποία είχε κλείσει από την Άλωση).
3. Βλέπουμε στις εικόνες (σελ. 39) πίνακες ζωγραφικής: α. τον Οικουμενικό Πατριάρχη με την συνοδεία του, β. τον Οικουμενικό Πατριάρχη να συνομιλεί με τον σουλτάνο, γ. την ενδυμασία ενός Αιχαιοπελαγίτη προεστού.

Ερωτήσεις κατανόησης

1. Τι αρμοδιότητες είχε ο Πατριάρχης στην περίοδο της τουρκοκρατίας;
2. Η Εκκλησία ήταν υπέρ ή κατά της Ελληνικής Επανάστασης; Τι απόψεις κυκλοφορούσαν μεταξύ των κληρικών;
3. Γιατί, κατά την γνώμη σας, οι Φαναριώτες είχαν κατακτήσει σημαντικά αξιώματα στο οθωμανικό κράτος;
4. Οι Φαναριώτες, νομίζετε, βοήθησαν ή όχι τον αγώνα των Ελλήνων;
5. Γιατί, νομίζετε ότι οι Τούρκοι σεβάστηκαν τον Πατριάρχη και τους τοπικούς άρχοντες και τους παραχώρησαν προνόμια και εξουσία;
6. Ποιες συνέπειες (θετικές και αρνητικές) είχε για τους Έλληνες το γεγονός πως τον φόρο που έπρεπε να πληρώσουν τον υπολόγιζε ο προεστός του χωριού και όχι μια οθωμανική κρατική υπηρεσία;
7. Κατά την γνώμη σας, ήταν θετικό για τους Έλληνες το γεγονός πως οι άνθρωποι που ασκούσαν την εξουσία για τα καθημερινά ζητήματα ήταν κυρίως Έλληνες και όχι Τούρκοι;

